

The Manifestation of the Concept of Initiation and Transition in Some Rituals of Birth to Puberty

Faezeh Asadian Ardakani *¹

Abstract

Traditional local games, as an integral part of intangible cultural heritage, play a vital role in preserving indigenous identity and strengthening intergenerational connections to local customs. The revitalization of these games can serve as an effective instrument for cultural tourism development, creating sustainable economic opportunities while reinforcing social cohesion. Local games in Yazd, deeply rooted in the region's history and folklore, are not merely recreational activities but also reflect the community's values, lifestyle, and social solidarity. However, with technological advancements and shifts in modern lifestyles, the popularity of traditional games has significantly declined. This study aims to introduce and analyze several indigenous games of Yazd and examine their role in tourism development and cultural preservation. The research explores the educational and pedagogical dimensions, psychological and social impacts, and historical evolution of these traditional games. A comparative analysis with games from other

Received: 02/01/2025

Accepted: 16/02/2025

* Corresponding Author's E-mail:
faezehasadian@yazd.ac.ir

¹ . Faculty member of Economics Department, Management and Accounting University of Yazd, Yazd, Iran.

<https://www.orcid.org/0000-0002-0057-7630>

Copyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY- NC) license <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

cultures and regions is also conducted, highlighting their influence on cultural identity and spiritual heritage. Findings indicate that local games offer unique cultural attractions for tourists while facilitating the transmission of indigenous knowledge to future generations and strengthening social identity. Moreover, revitalizing these games through tourism events can generate economic benefits and enhance cultural exchanges. The study emphasizes the importance of strategic planning and policy-making to promote local games within festivals and folklore events.

Keywords: Folklore; tradition revitalization; indigenous and local games; tourism development; Yazd province.

Literature review

Research on the development of indigenous and traditional sports remains limited and sporadic. Studies have demonstrated that the implementation of traditional games—accompanied by symbolic costumes, tools, and tourist participation—in Urmia significantly boosts cultural tourism potential (Akhavan et al., 2023). Similarly, an assessment of sports tourism potential with a focus on local games was conducted in Esfarayen (Sabeti et al., 2023). Furthermore, Ma and Liu (2024) found that educated middle-aged women with higher incomes exhibit greater interest in folklore sports events. Another study in Indonesia identified four key factors for developing tourism based on traditional games: the role of attraction managers, the need for effective promotion, support limitations, and stakeholder collaboration (Suprianto et al., 2024).

Research objectives

- To introduce key indigenous and local games of Yazd Province;

- To investigate the educational and pedagogical aspects of traditional games;
- To examine the psychological and social impacts of these games;
- To explore their effects on cultural identity and spiritual heritage;
- To conduct a comparative analysis with traditional games in other cultures and geographies;
- To trace the historical evolution of these games over time;
- To evaluate the role of local games in tourism development in Yazd and propose strategies and policies for their revival and integration into tourism.

Main discussion

Yazd Province, with its millennia-old heritage and rich folklore, has been the birthplace of diverse local games that historically held significant social importance. Despite their role in leisure and cultural transmission, these games are increasingly being forgotten due to the proliferation of digital gaming. Reviving and promoting them can contribute to greater awareness of Yazd's folklore and foster cultural tourism development. Notable local games of Yazd include Gardu Bazi, Atokokali, Kalagh Parpar, Vasat Bazi, Moush-o Gorbeh Bazi, Go-Go-Gosaleh, Panir, Atalak Tut Tulak, Kheshtak, Poshtak, and Gham-Shi-Og (Tabatabaei-Ardakani, 2002; Ramazankhani, 2017).

Educational analysis reveals these traditional pastimes contribute to social skill development, physical training, emotional and psychological growth, cognitive enhancement, problem-solving, strategic thinking, and communication skills. The psychological and social impacts are also significant. These games promote social development, self-confidence, emotional regulation, mental resilience, teamwork, anxiety reduction, joy, decision-making skills, and

prevention of social isolation. Their influence on cultural identity and spiritual heritage is profound, preserving local identity and reinforcing a sense of place, transmitting values and beliefs, sustaining intangible heritage, reconnecting communities with their roots, and reflecting historical lifestyles. The study also traces the evolution of these games and examines their adaptation in comparison with other cultures and geographical contexts.

Conclusion

To effectively promote Yazd's local games as tourism attractions, recommended measures include organizing folklore and cultural events, designing specialized tourism packages, educational programs, establishing museums and learning centers, producing digital content, developing recreational facilities, integrating these games into international events, reviving them in schools, improving infrastructure, and fostering public-private partnerships. Future research should explore the impact of these games on tourist satisfaction and return rates, assess their socio-economic effects, identify tourism capacities, investigate the role of media, and examine cultural interaction outcomes

Reference

- Akhavan, A., Rashidvash, V., & Homayoun Sepehr, M. (2023). Anthropological study of native games (case of study: cultural tourism space; Anthropological Museum of Urmia city). Iranian. *Journal of Anthropological Research*, 13(1), 99-121.
- Ma, Y., & Lyu, C. (2024). Analysis of folklore sports tourism resources development and protection strategies under the management of rural revitalization strategy in the background of big data. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences*.

- Ramazankhani, P. (2017). Popular culture of the people of Yazd. Research Institute of Culture, Art and Communications.
- Sabri, H., Kamayistani, Z., & Shirin Cheshmeh, B. (2023). Investigating the potential of sports tourism development with a local game approach and based on the SWOT model in Esfarayen County. *The 6th International Conference on Management, Tourism and Technology, Penang, Malaysia*.
- Supriyanto, B., Djati, S. P., & Nurbaeti, M. R. (2004). Analysis of actor, needs, constraints, and action plans for the development of traditional game cultural tourism attraction in the tourism villages of Durensari, Trenggalek and Kampung Dolanan Borobudur, Magelang. *International Journal of Research and Review*, 11(2).
- Tabatabaei Ardakani, M. (2002). *Popular culture of Ardakan*. Printing and Publishing Organization of the Ministry of Culture and Islamic Guidance (Yazd Province Public Culture Council).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در توسعه

گردشگری و حفظ فرهنگ بومی

(مورد مطالعه: استان یزد)

فائزه اسدیان اردکانی^{*}

(دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۸)

چکیده

بازی‌های محلی به عنوان بخشی از میراث ناملموس فرهنگی، نقش مهمی در حفظ هویت بومی و تقویت ارتباط نسل‌ها با سنت‌های محلی دارند. احیای بازی‌های محلی می‌تواند به عنوان ابزاری مؤثر در توسعه گردشگری فرهنگی عمل کند و به ایجاد فرصت‌های اقتصادی پایدار و تقویت پیوندهای اجتماعی منجر شود. بازی‌های محلی یزد، با ریشه داشتن در تاریخ و فرهنگ بومی این منطقه، نه تنها جنبه‌ای سرگرم‌کننده دارند، بلکه بازتاب‌دهنده ارزش‌ها، شیوه زندگی و همبستگی اجتماعی مردم هستند. با پیشرفت تکنولوژی و تغییر در سبک زندگی مدرن، محبوبیت بازی‌های سنتی کاهش چشمگیری پیدا کرده است. بنابراین هدف از این پژوهش معرفی و تحلیل برخی از بازی‌های محلی و نقش آن‌ها در توسعه گردشگری و حفظ فرهنگ بومی استان یزد است. در این پژوهش ضمن بررسی ابعاد آموزشی و تربیتی، تأثیرات روان‌شناختی و اجتماعی و سیر تحول بازی‌های بومی و سنتی، به تحلیل تطبیقی بازی‌های

۱. عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری دانشگاه یزد، یزد، ایران (نویسنده مسئول)

* faezehasadian@yazd.ac.ir

<https://www.orcid.org/0000-0002-0057-7630>

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

بومی و سنتی با سایر فرهنگ‌ها و جغرافیاها و اثرات این بازی‌ها بر هویت فرهنگی و میراث معنوی پرداخته شده است. نتایج نشان می‌دهد که بازی‌های محلی نه تنها جذابیت‌های فرهنگی منحصر به فردی برای گردشگران فراهم می‌کنند، بلکه فرصتی برای انتقال دانش بومی به نسل‌های آینده و تقویت هویت اجتماعی هستند. همچنین، احیای این بازی‌ها در قالب رویدادهای گردشگری می‌تواند به ایجاد فرصت‌های اقتصادی و افزایش تعاملات فرهنگی منجر شود. این پژوهش بر اهمیت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب برای ترویج بازی‌های محلی در قالب جشنواره‌ها و رویدادهای فرهنگی تأکید می‌کند.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ عامه، احیای سنت‌ها، بازی‌های بومی و محلی، توسعه گردشگری، استان یزد.

۱. مقدمه

روانشناسان اجتماعی بر این باورند که نیاز انسان به بازی از ضرورت تخلیه انرژی اضافی او نشئت می‌گیرد. از سوی دیگر، جامعه‌شناسان بازی را نیازی اجتماعی تلقی می‌کنند و معتقدند که انسان‌ها از طریق بازی، رفتارها و تمایلات اجتماعی را تجربه و تمرین می‌کنند (غفوری، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۴). در این بین، بازی‌های بومی و محلی به سبب برخورداری از زیربناهای فرهنگی و ارزشی نقش مهمی در رشد مهارت‌های مورد نیاز زندگی به نسبت سایر بازی‌ها دارند (سفیدگر، ۱۴۰۲، ص. ۱۸۰).

بازی‌های عامیانه نوعی فعالیت ورزشی محسوب می‌شوند که در آداب و رسوم و شیوه‌های زندگی روزمره مردم هر جامعه ریشه دارند (Ma & Lyu, 2024, p. 2; Mehriniso et al., 2024, p. 35). این بازی‌ها علاوه بر آنکه نوعی سرگرمی محسوب می‌شوند، زمینه‌ای برای فعالیت‌های بدنی، تقویت مهارت‌های فکری، تعاملات اجتماعی و ایجاد

پیوندهای اجتماعی فراهم می‌کنند (Muñoz-Arroyave et al., 2020, p. 166). بازی‌های عامیانه معمولاً دارای قوانین ساده و نیازمند تجهیزات محدودی هستند، اما در عین حال بازیکنان را به تفکر استراتژیک، همکاری گروهی و هماهنگی جسمانی تشویق می‌کنند (Mehriniso et al., 2024, p. 37). بسیاری از بازی‌های سنتی به دلیل تأثیرات جهانی شدن، تجاری‌سازی و پیشرفت‌های فناوری به سرعت در حال کم‌رنگ شدن و از دست رفتن هستند (Arabnarmi et al., 2024, p. 341).

بهره‌گیری از ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی و محلی به عنوان شکلی نوین از گردشگری ورزشی، می‌تواند به عنوان ابزاری مؤثر در توسعه گردشگری پایدار عمل کند. این رویکرد، با حفظ میراث فرهنگی و ترویج تعاملات اجتماعی، به جذب گردشگران و ایجاد منافع اقتصادی بلندمدت کمک می‌کند (موسوی و همکاران، ۱۴۰۰، ص. ۲۶۲). به عبارتی یکی از راه‌های توسعه گردشگری، توسعه بازی‌های بومی و محلی می‌باشد. ادغام بازی‌های سنتی در فعالیتهای گردشگری می‌تواند جاذبه‌ای منحصر به فرد برای جذب گردشگران داخلی و بین‌المللی باشد، زیرا این بازی‌ها، فرصتی برای تجربه فرهنگ بومی، تعامل اجتماعی و لذت از میراث فرهنگی هر منطقه فراهم می‌کنند (Nugraha & Rachmawanti, 2024, p. 3975). فعالیتهای ورزشی می‌توانند گردشگرانی را جذب کنند که با هزینه‌کرد خود، به تقویت اقتصاد منطقه و ایجاد رونق اقتصادی کمک می‌کنند (Arabnarmi et al., 2024, p. 340).

ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی به عنوان راهکاری مهم برای توسعه گردشگری در بسیاری از کشورها مورد توجه قرار گرفته‌اند. این فعالیت‌ها با حفظ میراث فرهنگی و تقویت هویت بومی، جاذبه‌های منحصر به فردی برای گردشگران ایجاد می‌کنند. با این حال، در ایران با وجود ظرفیتهای فراوان، تلاش‌های منسجم و برنامه‌ریزی‌شده برای

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

بهره‌برداری از این ظرفیت‌ها در توسعه گردشگری ورزشی صورت نگرفته است (موسوی و همکاران، ۱۴۰۰، ص. ۲۶۳).

بازی‌های محلی به‌عنوان بخشی از میراث فرهنگی ناملموس، نمود عینی از تاریخ، هویت و خلاقیت جوامع محلی هستند. این بازی‌ها نه تنها بخشی از هویت فرهنگی جوامع هستند، بلکه ظرفیت به‌عنوان برای جذب گردشگران و ترویج فرهنگ بومی دارند. با گسترش روند جهانی‌سازی، فرهنگ‌های بومی و میراث ناملموس، ازجمله بازی‌های محلی، با خطر فراموشی مواجه شده‌اند. معرفی و مستندسازی بازی‌های محلی نه تنها گامی برای حفظ این میراث ارزشمند است، بلکه ابزاری برای شناخت بهتر فرهنگ‌ها و سنت‌های جوامع مختلف به‌شمار می‌رود.

یزد، به‌عنوان یکی از استان‌های تاریخی و فرهنگی ایران، میراثی غنی از هنر، معماری و سنت‌های اصیل را در دل خود جای داده است. در میان این میراث فرهنگی، بازی‌های بومی و محلی یزد نقش ویژه‌ای در هویت بخشی و حفظ ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی این منطقه دارند. بازی‌های محلی یزد نه تنها سرگرمی‌هایی برای گذران اوقات فراغت بوده‌اند، بلکه بسترهایی برای انتقال فرهنگ، تقویت روحیه همکاری و افزایش تعاملات اجتماعی در جامعه سنتی این منطقه به‌شمار می‌روند. اهمیت این بازی‌ها تنها به‌عنوان فعالیت‌های تفریحی محدود نمی‌شود، بلکه به‌عنوان ابزاری برای تقویت همبستگی اجتماعی، انتقال فرهنگ بومی و ایجاد فرصت‌های اقتصادی و گردشگری، نقشی کلیدی در توسعه پایدار این استان دارند. با گذر زمان و تغییر سبک زندگی، بسیاری از این بازی‌ها در معرض فراموشی قرار گرفته‌اند. احیای این بازی‌ها می‌تواند به‌عنوان ابزاری مؤثر برای احیا و حفظ هویت فرهنگی و توسعه گردشگری فرهنگی یزد عمل کند. در این پژوهش، تلاش شده است تا بازی‌های محلی یزد از

جنبه‌های مختلف معرفی و ظرفیت آن‌ها برای ایجاد آگاهی از میراث فرهنگی، تقویت هویت اجتماعی و توسعه گردشگری بررسی شود. تدوین و معرفی بازی‌های محلی یزد به‌عنوان رویکرد جدیدی در توسعه گردشگری، می‌تواند تأثیرات قابل توجهی بر رشد اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی این استان داشته باشد. این پژوهش می‌تواند به‌عنوان مرجعی برای سیاست‌گذاران فرهنگی و محققان علاقه‌مند به میراث ناملموس فرهنگی عمل کند. اهداف تحقیق عبارت‌اند از:

- معرفی برخی از مهم‌ترین بازی‌های بومی و محلی استان یزد؛
- بررسی ابعاد آموزشی و تربیتی بازی‌های بومی و سنتی؛
- بررسی تأثیرات روان‌شناختی و اجتماعی بازی‌های بومی و سنتی؛
- بررسی تأثیرات بازی‌های بومی و سنتی بر هویت فرهنگی و میراث معنوی؛
- تحلیل تطبیقی بازی‌های بومی و سنتی با سایر فرهنگ‌ها و جغرافیاها؛
- سیر تحول بازی‌های بومی و سنتی در گذر زمان؛
- نقش بازی‌های محلی در توسعه گردشگری استان یزد و ارائه سیاست‌ها و راهبردهایی برای احیای بازی‌های محلی و استفاده از آن‌ها در توسعه گردشگری.

۲. پیشینه پژوهش

تحقیق‌آم-ت در مورد توسعه ورزش‌های بومی و سنتی نسبتاً اندک و نادر است (Anwar et al., 2024, p. 492). در ادامه به تعدادی از پژوهش‌های مرتبط در این حوزه اشاره شده است.

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

اخوان و همکاران (۱۴۰۲) در مقاله‌ای با عنوان «مطالعه مردم‌شناختی بازی‌های بومی (مورد مطالعه: فضای گردشگری فرهنگی؛ موزه مردم‌شناسی شهرستان ارومیه)» به این نتیجه رسیدند شکل اجرا و نمادهای مختلف موجود در بازی‌های سنتی محلی، نوع لباس، ابزارهای به‌کار رفته در بازی‌ها، قواعد حاکم در بازی‌ها، اجرای بازی‌های بومی در حضور گردشگران، مشارکت گردشگران در اجرای بازی‌های محلی و برگزاری جشنواره‌های گردشگری بازی‌های محلی، موضوعات بسیار جذابی برای مبادلات فرهنگی و جلب گردشگر و رونق گردشگری فرهنگی شهرستان ارومیه محسوب می‌شوند. صبری و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی را با هدف بررسی پتانسیل‌های توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد بازی بومی در شهرستان اسفراین با روش SWOT انجام دادند. نتایج نشان داد در نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای موجود به ترتیب «برگزاری جشنواره‌های بازی‌های بومی و محلی»، «عدم حمایت تحقیق و توسعه و نبود پایگاه تحقیقاتی برای برنامه‌ریزی راهبردی»، «موقعیت مناسب جغرافیایی شهرستان اسفراین» و «نبود مدیریت و فعالیت یکپارچه و سیاست‌ها و آیین‌نامه‌های حقوقی مدون و مشخص در زمینه گردشگری ورزشی و بازی‌های بومی محلی» بالاترین رتبه را به خود اختصاص داده است.

نتایج حاصل از پژوهش جلالی و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد عواملی مانند برگزاری مسابقات، جشنواره‌ها و همایش‌های علمی ورزش‌های بومی و محلی و توسعه زیرساخت‌های اماکن اقامتی و حمل و نقل عمومی در توسعه گردشگری ورزشی استان یزد تأثیرگذارند. موسوی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «الگوی توسعه گردشگری ورزشی پایدار با رویکرد ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی و محلی» به این نتیجه رسیدند که وجود جاذبه‌های گردشگری ورزشی به‌عنوان شرایط علی، موجب

ضرورت یافتن توسعه گردشگری ورزشی پایدار با رویکرد ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی شده است، که در صورت به‌کارگیری راهبردهای سیاست‌گذاری، مدیریت و برنامه‌ریزی، و بازاریابی در بستر مناسبی از زیرساخت‌ها و با توجه به مشارکت دینی و اجتماعی و ملاحظات مالی و حمایتی می‌تواند به ظهور پیامدهای پایداری معیشت جوامع محلی منجر شود.

نتایج پژوهش غفوری و همکاران (۱۴۰۰) با عنوان «بررسی تأثیر بازی‌های بومی و محلی بر افزایش تولید ناخالص داخلی و ایجاد اشتغال» نشان داد بازی‌های بومی و محلی با توسعه گردشگری، ایجاد ارزش، اشتغال‌زایی، درآمدزایی و افزایش تولید به افزایش تولید ناخالص داخلی منجر می‌شوند. همچنین بازی‌های بومی و محلی با ایجاد مشاغل مرتبط با گردشگری، مشاغل مرتبط با تولید وسایل بازی‌ها، مشاغل مرتبط با نیروی انسانی برگزارکننده بازی‌ها و مشاغل جانبی موجب ایجاد اشتغال خواهند شد.

پژوهش گل‌زاده و میرآبادی (۱۳۹۸) با عنوان «تحلیلی بر وضعیت گردشگری ورزشی و عوامل مؤثر بر توسعه آن با تأکید بر بازی‌های بومی و محلی (نمونه موردی: شهرستان تبریز)» نشان داد به‌جز عوامل محیطی که به‌عنوان نقاط قوت منطقه در زمینه توسعه و ترویج گردشگری بازی‌های بومی و محلی مطرح است، در سایر شاخص‌ها، شهرستان تبریز با وضعیت نامطلوبی روبه‌روست. همچنین متغیرهای سرمایه‌گذاری و تأمین منابع مالی، زیرساخت‌ها و تأسیسات مختلف گردشگری و عوامل محیطی، اثرگذارترین و مهم‌ترین عواملی هستند که می‌توانند موجب توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز شوند.

ما و لیو^۱ (2024) در پژوهشی به بررسی چگونگی ترویج توسعه و حفاظت از منابع گردشگری ورزشی فولکلور پرداختند. این مقاله از تکنیک داده‌کاوی مبتنی بر تحلیل

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

خوشه‌ای برای بررسی و تحلیل بازار گردشگری ورزشی فولکلور استفاده کرده است. هدف اصلی، شناسایی الگوها و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و رفتاری گردشگران در راستای توسعه و حفاظت بهتر منابع گردشگری ورزشی فولکلور است. براساس تحلیل‌های انجام‌شده، زنان، افراد میان‌سال با سطح تحصیلات بالاتر و درآمد بیشتر تمایل بیشتری به شرکت در رویدادهای ورزشی فولکلور دارند و می‌توانند به‌عنوان گروه‌های اصلی برای توسعه و ترویج گردشگری ورزشی فولکلور در نظر گرفته شوند. در پژوهش اربنرمی^۲ و همکاران (2024) به اهمیت در نظر گرفتن هم‌زمان عوامل اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی در تعیین مکان مناسب برای ساخت یک مجموعه ورزشی برای بازی‌های سنتی پرداخته شده است. در این پژوهش ابتدا معیارهای مرتبط با مرور جامع ادبیات و مصاحبه با کارشناسان شناسایی شدند. در مرحله بعد، اهمیت معیارهای بین‌شهری و درون‌شهری در دو مرحله مجزا ارزیابی شدند. نتایج این تحقیق نشان داد عوامل اجتماعی نسبت به عوامل اقتصادی و زیست‌محیطی از اهمیت بیشتری برخوردارند. چارچوب ارائه‌شده معیارهای ضروری برای انتخاب مکان مجموعه‌های ورزشی اختصاصی به بازی‌های سنتی را مشخص و به تصمیم‌گیرندگان یک نمای کلی از ملاحظات مربوط به انتخاب مکان‌های مناسب برای مجموعه‌های ورزشی پایدار را ارائه می‌دهد.

در پژوهشی دیگر سوپریان^۳ و همکاران (2024) به بررسی عوامل مؤثر بر توسعه جاذبه‌های گردشگری مبتنی بر بازی‌های سنتی در دو روستای گردشگری اندونزی پرداختند. هدف این تحقیق ارائه جهت‌گیری‌ها و استراتژی‌های مؤثر و کارآمد برای توسعه این نوع جاذبه‌هاست. با توجه به نتایج، عوامل اصلی تأثیرگذار بر توسعه جاذبه‌های گردشگری مبتنی بر بازی‌های سنتی عبارت‌اند از: عوامل بازیگر (مدیران

جاذبه‌های گردشگری و نقش آن‌ها در هدایت و اداره این رویدادها)، عوامل نیاز (نیاز به انتشار و تبلیغ این جاذبه‌ها برای جذب گردشگران و آگاهی بیشتر)، عوامل محدودیت (مشکلات و محدودیت‌های موجود مانند تسهیلات محدود دولتی برای حمایت از این نوع گردشگری) و عوامل برنامه‌های اجرایی (شبکه‌سازی و همکاری بین ذینفعان مختلف، از جمله جوامع محلی، دولت و بخش خصوصی برای تقویت و گسترش این جاذبه‌ها).

اندری و اسماری^۴ (2023) در پژوهشی به بررسی نقش بازی‌های سنتی در حفظ فرهنگ محلی و ارتباط آن‌ها با گردشگری آموزشی می‌پردازد. این پژوهش بر این تأکید دارد که این بازی‌ها نه تنها به حفظ فرهنگ کمک می‌کنند، بلکه می‌توانند ابزاری برای آموزش و آشنایی نسل‌های جدید با ارزش‌های فرهنگی باشند. یکی از مهم‌ترین ابعاد مقاله، پیوند دادن بازی‌های سنتی با گردشگری آموزشی است. گردشگری آموزشی به معنای استفاده از فعالیت‌های آموزشی در قالب سفرهای تفریحی است که می‌تواند به یادگیری مستقیم و تجربه فرهنگی منجر شود. بازی‌های سنتی به عنوان یک وسیله آموزشی می‌توانند تجربه‌ای جذاب و مفید برای گردشگران فراهم کنند.

بیگی^۵ (2021) در پژوهشی به بررسی نقش ورزش‌های بومی در توسعه گردشگری گیلان با رویکرد SWOT پرداخت. یافته‌های پژوهش نشان داد که موقعیت جغرافیایی مناسب، تنوع جاذبه‌های طبیعی، و وجود ورزش‌های سنتی و بومی و محلی از جمله مهم‌ترین نقاط قوت برای توسعه گردشگری ورزشی در این استان هستند. در مقابل، نبود زیرساخت‌های مناسب برای گردشگری ورزشی و ضعف همکاری میان سازمان‌های مسئول و جامعه محلی به عنوان اصلی‌ترین نقاط ضعف شناسایی شدند. همچنین، ایجاد اشتغال و حفظ و احیای سرمایه‌های محلی و میراث ورزشی بومی و

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

محلی به‌عنوان فرصت‌های کلیدی مطرح شد. از سوی دیگر، نادیده گرفتن آداب و رسوم فرهنگی و تخریب تدریجی منابع طبیعی مهم‌ترین تهدیدهای پیش روی گردشگری ورزشی از دیدگاه جامعه آماری این تحقیق محسوب می‌شوند.

با توجه به بررسی‌های محقق تاکنون پژوهشی جهت معرفی ویژگی‌ها و تنوع بازی‌های بومی خاص استان یزد و نقش آن در توسعه گردشگری انجام نشده است. تحلیل اثرات این بازی‌ها بر آموزش و تربیت، سلامت روان، ارتباطات اجتماعی و ایجاد هم‌بستگی در جامعه، ابعاد جدیدی از پژوهش است. بررسی سیر تحول این بازی‌ها و نحوه تطابق آن‌ها با ویژگی‌های محیطی و اجتماعی استان از دیگر نوآوری‌های این پژوهش است. همچنین بررسی نقش بازی‌های بومی در شکل‌گیری هویت فرهنگی مردم استان یزد و ارتباط آن‌ها با میراث معنوی منطقه بعد جدیدی به پژوهش اضافه می‌کند. این می‌تواند در راستای حفاظت از فرهنگ و هویت محلی در دنیای مدرن باشد. این پژوهش پیشنهاداتی عملی برای حفظ و گسترش بازی‌های بومی در قالب برنامه‌های آموزشی یا برنامه‌های حفاظت از میراث فرهنگی استان یزد ارائه می‌دهد که نوآوری قابل توجهی در سطح سیاست‌گذاری فرهنگی استان یزد به‌شمار می‌آید.

۳. چارچوب نظری

نیاز به بازی یک نیاز جهانی است که مرزهای سن، جنسیت، موقعیت اجتماعی و جغرافیایی را از بین می‌برد و برای همه انسان‌ها در هر شرایطی ضروری است (غفوری، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۴). هیچ ملتی را نمی‌توان یافت که از بازی و سرگرمی بی‌نیاز باشد. این نیاز عمومی و همگانی، موجب شکل‌گیری بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی در جوامع مختلف از دیرباز شده است (جلالی و همکاران، ۱۴۰۰، ص. ۱۵۱). بازی علاوه

بر اینکه وسیله‌ای برای سرگرمی است، اثرات آموزشی و سازندگی زیادی دارد (Kamaruddin et al., 2023, p. 9736). بازی‌های سنتی فعالیت‌هایی هستند که فرهنگ ملی را منعکس می‌کنند و از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شوند و ارتباط نزدیکی با سنت‌ها و آداب و رسوم یک جامعه دارند (Nugraha & Rachmawanti, 2024, p. 3974). این بازی‌ها به‌عنوان بخشی از الگوهای فرهنگی هر ملت، در کنار ایجاد روحیه سرخوشی و نشاط فردی و اجتماعی، متناسب با وضعیت اقلیمی، معیشتی و فرهنگی هر منطقه بوده و بر مبنای اصول خاص طراحی و عملیاتی شده‌اند و همین هماهنگی و تناسب با شرایط جغرافیای، معیشتی و فرهنگی و وجود کارکردهای متعددشان در برآوردن نیازهای مردم، رمز ماندگاری آن‌ها تاکنون بوده است (اخوان و همکاران، ۱۴۰۲، ص. ۱۰۱).

پس از ورود ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی و محلی به فهرست میراث ناملموس یونسکو، این بازی‌ها رسماً به‌عنوان بخش مهمی از میراث فرهنگی و هویت محلی شناخته شدند (Brankov et al., 2024, p. 48). بازی‌های سنتی (از بازی‌های ساده مانند طناب زدن تا بازی‌های پیچیده‌تر مانند فوتبال سنتی) نه‌تنها جنبه سرگرمی دارند، بلکه تأثیرات مثبتی بر سلامت جسمی و روانی دارند و می‌توانند روش مؤثری برای ارتقای سلامت عمومی باشند (Nasrulloh et al., 2024, p. 843).

بازی‌های سنتی، یکی از محصولات فرهنگی است که قابلیت تبدیل شدن به یک محصول جذاب گردشگری را دارد (Supriyanto et al., 2024, p. 63). در چند سال اخیر، حوزه جدیدی از گردشگری ورزشی با عنوان گردشگری ورزشی سنتی با هدف برگزاری رویدادهای ورزشی در مقیاس کوچک با استفاده از قابلیت‌های موجود در جاذبه‌های طبیعی و جذابیت‌های فرهنگی و تاریخی که در ورزش‌های سنتی و بومی

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

جوامع ریشه دارد مورد توجه مدیران و متخصصان صنعت گردشگری قرار گرفته است (موسوی و همکاران، ۱۴۰۰، ص. ۲۶۵). تنوع بازی‌های سنتی در هر منطقه بازتابی از فرهنگ غنی و میراث منحصر به فرد آن جامعه است. این بازی‌ها با ارائه فرصتی برای آشنایی نزدیک با آداب و رسوم محلی، تجربه‌ای اصیل و به یادماندنی برای بازدیدکنندگان ایجاد می‌کنند (Nugraha & Rachmawanti, 2024, p. 3975).

امروزه با توسعه سریع فناوری بازی‌های سنتی در معرض فراموشی هستند و توسط کودکان نسل جدید منسوخ تلقی می‌شوند (Harmaningsih et al., 2024, p. 206). این بازی‌ها را می‌توان به عنوان جاذبه‌ای در گردشگری آموزشی حفظ و نگهداری کرد (Andari & Ismarizal, 2023, p. 99). با آگاهی از ارزش‌های مختلف موجود در بازی‌های سنتی، تلاش‌ها برای حفظ آن‌ها، متنوع‌تر و بیشتر می‌شود. بازی‌های سنتی می‌توانند به عنوان یک جاذبه گردشگری در یک منطقه برای نشان دادن ویژگی‌های منطقه در توسعه اقتصاد از طریق بخش گردشگری مورد استفاده قرار گیرند.

برخی کشورها از ورزش‌های سنتی به عنوان یک جاذبه گردشگری استفاده می‌کنند. جشنواره‌ها یا مسابقات ورزشی سنتی می‌توانند با جذب گردشگران داخلی و بین‌المللی، رشد اقتصادی را تقویت کنند و میراث فرهنگی را ارتقا دهند (Nofrizal et al., 2024, p. 354). بازی‌های بومی و محلی، یک جاذبه حمایتی است که می‌تواند جاذبه‌های گردشگری را غنی‌تر کند. در دنیای امروز که گردشگری به یکی از منابع درآمدی اصلی بسیاری از کشورها تبدیل شده است، استفاده از بازی‌های بومی و محلی به عنوان جاذبه‌های گردشگری، پتانسیل برای توسعه و ارتقای صنعت گردشگری فراهم می‌آورد. این بازی‌ها با تنوع زیاد و ویژگی‌های منحصر به فرد خود می‌توانند تجربه‌ای خاص و فراموش‌نشدنی برای گردشگران داخلی و خارجی به ارمغان آورند. با وجود

این، این بازی‌ها هنوز به‌طور کامل عرضه و معرفی نشده‌اند و نیازمند برنامه‌ریزی و تدابیر مختلف برای تبدیل شدن به جاذبه‌ای گردشگری هستند.

تجربه کشورهای دیگر نشان می‌دهد که بازی‌های سنتی در بسیاری از فرهنگ‌ها، نه تنها برای گذراندن اوقات فراغت بلکه برای رشد اجتماعی و جسمانی کودکان نقش مهمی ایفا می‌کنند. این بازی‌ها تأثیرات مثبتی بر رشد کودک دارند و با وجود چالش‌های فراوان به دلیل تغییرات تکنولوژیک، تلاش‌های حفاظتی زیادی برای حفظ این میراث فرهنگی انجام شده است (Nugraha & Rachmawanti, 2024, p. 3974).

در کشور کهن و وسیع ایران، با وجود گوناگونی آب و هوایی و تنوع ریشه‌های فرهنگی، بازی‌ها و سرگرمی‌های رایج در میان مردم به‌ویژه در مناطق مختلف، نقشی اساسی در حفظ هویت فرهنگی و اجتماعی دارند (صبری و همکاران، ۱۴۰۲، ص. ۳). استان یزد به‌عنوان یکی از استان‌های باستانی ایران، از دیرباز پذیرای بازی‌های محلی و سنتی بوده که در گذر زمان، به دلیل عواملی همچون گسترش شهرنشینی، صنعتی شدن و پیدایش فناوری‌های نوین، بسیاری از این بازی‌ها در معرض فراموشی هستند. این بازی‌ها، متناسب با محیط کویری یزد و نیازهای جامعه محلی شکل گرفته‌اند و از نظر کارکردهای اجتماعی، انعکاس‌دهنده شیوه زندگی، ارزش‌های اخلاقی و روحیه جمع‌گرایی مردمان این دیار هستند. با توجه به اهمیت فرهنگی و گردشگری بازی‌های محلی، ایجاد طرح‌های فرهنگی، آموزشی و اقتصادی برای ترویج و حفظ این بازی‌ها در یزد، نه تنها به تقویت هویت فرهنگی استان کمک خواهد کرد، بلکه می‌تواند نقش مؤثری در جذب گردشگران و ارتقای سطح اقتصادی مناطق مختلف استان ایفا کند.

۴. بحث و بررسی

استان یزد، یکی از کهن‌ترین و فرهنگی‌ترین مناطق ایران، در بخش مرکزی فلات ایران واقع شده است. این استان با اقلیمی گرم و خشک و طبیعتی متنوع از کویرها و دشت‌ها تا کوهستان‌های مرتفع، جلوه‌ای بی‌نظیر از تطبیق انسان با محیط طبیعی را به نمایش می‌گذارد. یزد به‌عنوان یکی از تاریخی‌ترین مناطق کشور، از قدمتی چند هزار ساله برخوردار است و همواره به‌عنوان محل تلاقی فرهنگ‌ها و تمدن‌های گوناگون شناخته شده است. شهر یزد، مرکز این استان، به‌دلیل معماری خشتی منحصربه‌فرد و میراث جهانی ثبت‌شده در یونسکو، شهرتی جهانی دارد. در کنار جاذبه‌های تاریخی و طبیعی، فرهنگ مردم این منطقه نیز جلوه‌ای برجسته دارد که بخشی از آن در بازی‌ها و سرگرمی‌های محلی تجلی یافته است. پیشینه غنی فرهنگی استان یزد در طول تاریخ زمینه‌ساز بازی‌های بومی و محلی متعددی شده است که در عین سادگی از درون‌مایه عمیقی برخوردار است و به‌عنوان سرمایه‌ای ارزشمند در گذر زمان مورد استفاده و استقبال همگان بود. در عصر کنونی با وجود اهمیت بازی‌های بومی محلی و نقشی که در پرکردن اوقات فراغت گروه‌های مختلف به‌ویژه نوجوانان و جوانان دارد به‌دلیل وجود برخی جذابیت‌ها و گسترش بازی‌های رایانه‌ای در فضای مجازی، رو به فراموشی است. با نگاهی به بازی‌های بومی و محلی درمی‌یابیم که در گذشته نه‌چندان دور نه‌تنها اسباب تفریح کودکان و نوجوانان و حتی بزرگسالان را فراهم می‌کرد، بلکه ورزش مفیدی برای سلامتی و نشاط اجتماعی نیز شمرده می‌شد. در دنیای امروزی که فضای مجازی و رسانه‌های الکترونیکی به نوعی جایگزین بازی‌های سنتی شدند، باید برای احیای دوباره آن و حفظ هویت گذشته اقدام و زمینه و ماندگاری آن را فراهم کرد. معرفی و احیای بازی‌های محلی یزد می‌تواند فرصتی برای شناخت بهتر فرهنگ این

سرزمین و بهره‌گیری از آن در توسعه گردشگری فرهنگی باشد. استان یزد، با پیشینه فرهنگی درخشان و مردمی که به حفظ سنت‌ها و میراث خود پای‌بند هستند، می‌تواند الگویی برجسته در زمینه احیای میراث ناملموس، از جمله بازی‌های محلی، برای سایر مناطق کشور باشد. در ادامه به بررسی تعدادی از بازی‌های بومی و محلی استان یزد پرداخته شده است (شریعتی، ۱۳۸۰؛ طباطبایی اردکانی، ۱۳۸۱؛ شریعتی، ۱۳۹۲؛ رمضانخانی، ۱۳۹۶). پس از تشریح بازی‌ها، به تحلیل ابعاد آموزشی و تربیتی، تأثیرات روان‌شناختی و اجتماعی و تأثیر بازی‌ها بر هویت فرهنگی و میراث معنوی بازی‌های بومی و سنتی پرداخته شده است. همچنین سیر تحول این بازی‌ها در گذر زمان و تطبیق آن با سایر فرهنگ‌ها و جغرافیاها مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۴. تشریح برخی از بازی‌های بومی و محلی استان یزد

۱-۱-۴. گردوبازی^۶

این بازی اغلب بین دو نفر انجام می‌شود. هر نفر تعداد ۲ تا ۵ عدد گردوی خود را (به‌طور مساوی) سرمایه‌گذاری می‌کند. آنگاه این دو نفر تقریباً به فاصله یک تا دو متر در برابر هم روی زمینی مسطح به صورت سرپا می‌نشینند، هر یک به ترتیب گردوهای خود را بین دو کف دست قرار می‌دهند و رها می‌کنند. در نتیجه گردوها به فاصله‌های کم و زیاد در سطح زمین پراکنده می‌شوند. اگر دو یا چند گردو در کنار هم قرار گیرند و مماس بر هم شوند، اصطلاحاً می‌گویند: بال نیست (قبول نیست) و پخش گردو به شرح بالا باید مجدد انجام گیرد. سپس اولین نفر در همان حالت نشسته با کمک دو انگشت شست و سبابه یا دو انگشت شست و میانی، فقط یک مرتبه با انتخاب خود به یکی از این گردوها نشانه‌گیری کرده، تلنگو می‌زند. هرگاه این گردو، به هرچند از

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

گردوهای دیگر اصابت کرد، برای این بازیکن می‌شود و چنانچه اصابت نکرد نوبت به نفر مقابل می‌رسد که مانند نفر اول عمل کند.

توضیح: اگر در حین بازی گردوها آنقدر به هم نزدیک شوند که تماسشان مشکوک باشد اصطلاحاً کور می‌کشند. یعنی نوک دو انگشت کوچک هر دست را به هم می‌گذارند، در راستای افقی و موازی با سطح زمین در حد فاصل دو گردو عبور می‌دهند. چنانچه قطر دو انگشت‌ها به این دو گردو تماس گرفت، معلوم می‌شود گردوها به هم اصابت کرده است. این بازی آنقدر ادامه می‌یابد تا یک نفر گردوهایش تمام شود.

۴-۱-۲. اتوک کلی^۷

«اتوک» نام چوبی است که بین ۷۵ تا ۱۲۰ سانتی‌متر طول دارد و «کلی» نام چوبی کوچک‌تر است که بین ۲۰ تا ۳۰ سانتی‌متر است. بازیکنان به دو گروه مساوی تقسیم می‌شوند. این بازی به صورت ۲ نفره و یا تیمی قابل اجراست. فضای بازی، زمینی به شکل مستطیل با طول ۱۰ متر یا بیشتر است و نقطه شروع بازی در وسط خط و ابتدای زمین است. گروه شروع‌کننده در نقطه شروع که ابتدای زمین بازی است، مستقر می‌شود و افراد گروه دیگر در محوطه زمین بازی به‌طور پراکنده قرار می‌گیرند. چوب کوچک (کلی) را روی دو سنگ که موازی هم است، قرار می‌دهند و یا روی چاله حفرشده‌ای می‌گذارند و یکی از نفرات گروه بالا (ضارب) به ترتیب با «اتوک» (چوب بزرگ) به زیر کلی می‌زند، به نحوی که این چوب کوچک مقداری از زمین به هوا پرتاب شود، سپس ضارب با ضربه‌ای محکم آن را به سمت داخل زمین پرت می‌کند. اگر هر یک از افراد گروهی که داخل زمین هستند بتوانند کلی را در هوا بگیرند، جای دو گروه عوض می‌شود و در غیر این صورت گروه مقابل، کلی را از هر جا که بر زمین افتاده

برمی‌دارند و آن را به طرف اتوک، که ضارب در کنار دو سنگ موازی گذاشته شده، پرتاب می‌کنند و این درواقع آخرین فرصت برای گروه یا فرد رقیب است که در صورت اصابت کلی به اتوک جای دو گروه عوض می‌شود و اگر نشد تداوم بازی همچنان در اختیار فرد یا گروه ضارب است.

۴-۱-۳. کلاغ پَرپر^۸

عده‌ای از افراد دور هم می‌نشینند و یک نفر را به‌عنوان اُسا (رهبر، استاد) انتخاب می‌کنند و انگشت اشاره خود را روی زمین می‌گذارند. اُسا می‌گوید: «کلاغ پَرپر» و انگشت خود را از زمین بلند می‌کند و بالا می‌برد، بازیکنانی که درست تشخیص دادند، می‌گویند «کلاغ پَرپر» و انگشت خود را بالا می‌برند. اُسا دوباره می‌گوید «گنجشک پَرپر». افراد می‌گویند «گنجشک پَرپر» و هماهنگ با او انگشت خود را از زمین بلند می‌کنند. اُسا با این کار نام پرنده‌های مختلفی را با صدای بلند تکرار می‌کند. هنگامی که افراد سرگرم شدند، ناگاه نام یکی از اشیای منزل مثل رادیو، تلویزیون، صندلی و ... را بر زبان می‌آورد. کسانی که انگشت خود را به نشانه تأیید بلند کنند می‌سوزند و باید سر بگیرند. به این ترتیب که سرش را روی پای اُسا بگذارد. «اُسا» با دست، چشم‌های او را می‌گیرد تا جایی را نبیند، افراد دست‌های خود را روی دست یکدیگر می‌گذارند و این انبوه دست به آهنگ این شعر: «برنجی، می‌گوام (می‌کوبم) آندر مُصلّا- برای دختر حاجی کورِ لیلا؛ رفتم خونه بهمن- یکی نون بَسَم (بستم) ده من» بر پشت فرد زده می‌شود و هنگامی که به کلمه «ده من» رسید، این ضربه محکم‌تر بر پشت او فرود می‌آید. سپس اُسای بازی انگشت اشاره خود را بر پشت او (به‌طوری که تماس نگیرد) قرار می‌دهد و برای آزمایش فراست او می‌پرسد: «سیخه یا گُنبَد؟». اگر بازیکن جواب درست بدهد (سیخ)، از جای خود برمی‌خیزد و بازی از نو آغاز می‌شود و اگر، جواب

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

غلط بدهد دوباره شعر و کوبیدن برنجی تکرار می‌شود تا پاسخ صحیح را بشنوند. گنبد آن است که اُسا یا یکی از بازیکنان پنج پنجه خود را بر بالای پشت بازیکن (بدون اینکه تماسی داشته باشد) بگیرد و حالت گنبد به آن بدهد.

۴-۱-۴. وسط‌بازی

در این بازی هر کسی مقداری بادام یا فندق یا هر چیز دیگر (سنجد، توت خشک، تخمه و ...) می‌آورد و به تعداد مساوی آن را داخل کیسه کوچکی می‌کند، سپس یک نفر در وسط زمین قرار می‌گیرد و کیسه بادام یا فندق را به طرف او پرتاب می‌کند. اگر آن کیسه بادام را بگیرد، برنده است و بادام‌ها یا فندق‌های کیسه از آن او می‌شود و اگر به او بخورد و نتواند بگیرد جای فرد با فرد پرتاب‌کننده عوض می‌شود.

۴-۱-۵. موش و گربه بازی^۹

این بازی در فضای باز انجام می‌شود. و مناسب گروه سنی کودکان است. همه بازیکنان (چندتا، چندتا) به جز دو نفر، دستان هم را گرفته و دایره‌های متعددی را تشکیل می‌دهند، که این دایره‌ها به منزله خانه موش است. دو بازیکنی که در دایره‌ها نیستند، یکی به عنوان موش و دیگری به عنوان گربه بازی را آغاز می‌کنند. موش در یکی از خانه ها پناه می‌گیرد و گربه بیرون خانه به کمین می‌نشیند، زیرا مجاز نیست وارد خانه موش شود. در این هنگام موش باید به هر ترتیبی که هست دائماً خانه خود را عوض کند و سر راهش گربه در کمین است تا وی را بگیرد و او باید با زیرکی و چالاکی فرار کرده و از خانه‌ای به خانه دیگر برود. بازیکنان دیگر مدام می‌خوانند: موش درآ، گربه سفیله (معطله) - در میای مُلت (گردنت) می‌گیره. این بازی آنقدر ادامه می‌یابد که گربه موفق به گرفتن موش شود. در این صورت جای این دو در بازی عوض می‌شود.

۴-۱-۶. بازی گُو، گُو، گوساله، پنیر

با توافق بازیکنان یک نفر به عنوان اُسا انتخاب می‌شود. با شروع بازی همه افراد دور هم جمع می‌شوند. اُسا که قبل از بازی سه عدد سنگ به اندازه‌های متفاوت (که بازیکنان جمع کرده‌اند) در جیش انداخته، دست در جیب می‌کند و یکی از آن‌ها را بیرون می‌آورد و در کف دست خود پنهان کرده، مشت بسته دست را مقابل یک نفرات گرفته می‌گوید «گُو، گُو، گوساله، پنیر؟». از این سه سنگ، آن که بزرگ‌تر است «گاو»، سنگ متوسط «گوساله» و سنگ کوچک‌تر «پنیر» است. (اندازه سنگ‌ها باید در حدی باشد که هر کدام به راحتی در مشت بسته جای گیرند).

بازیکنان به دست اُسا نگاه می‌کنند و با ارزیابی مُشت او، با حدس پاسخی می‌دهند. یکی می‌گوید «گاو»، یکی می‌گوید «گوساله» و به این ترتیب با فراست هر کس جوابی می‌دهد. هر بازیکن که درست جواب دهد به دستور اُسا از بازی کنار می‌رود و کنار حلقه جمع منتظر سرنوشت دیگران می‌نشیند. بازی همچنان ادامه پیدا می‌کند تا بازیکنان یکایک برنده شوند. آخرین بازیکن که نتوانسته حدس درستی بزند، بازنده بوده و به دستور اُسا باید سر بگیرد (طبق دستوری که در بازی کلاغ پرپر بیان شد).

۴-۱-۷. بازی اَتَلک توتِ تُولک^{۱۰}

چند نفر دور هم حلقه می‌زنند، به طوری که پاها را دراز کرده و همه به یک مرکز رو می‌کنند. یک نفر که اُسا (رهبر گروه) است و به نوبت دست خود را روی پای یاران می‌زند و شعر مخصوص بازی را می‌خواند. «اَتَلک، توتِ تُولک، پنجه موشی شاه نجف، حَسَنک رفته به حوض توتیا، سَرِ بشوره، پا بشوره، وعده به انگور سیاه، آرَه، بَرَه، یکیش بزن تا دَرَه». هنگامی که کلمه دَرَه به یکی از یاران افتاد، اُسا به او می‌گوید «یک پا را ورچین»، و آن یار یک پای خود را جمع می‌کند و بازی از نو آغاز می‌شود تا فقط یک

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

پا باقی بماند. این شخص باید سر بگیرد (طبق دستوری که در بازی کلاغ پرپر بیان شد). این بازی در مناطق دیگر کشور هم به اشکال مختلف رایج است.

۸-۱-۴. بازی خِشتک، پُشتک^{۱۱}

دو بازیکن پشت به پشت هم می‌ایستند و دست‌ها را به هم قلاب می‌کنند. سپس یکی از آن‌ها به طرف زمین خم می‌شود. در نتیجه بازیکن دوم به حالت خوابیده، پشت او قرار می‌گیرد، طوری که پاهایش در هوا آویزان است. نفری که سرش به طرف زمین است و سواری می‌دهد، کلمه «خِشتک» را بلند می‌گوید و اندکی بازیکن دیگر را روی پشت خود نگه می‌دارد. بعد نفری که روی پشت بازیکن اولی خم شده، بلند می‌شود و سر خود را به سمت زمین خم می‌کند تا نفر دوم بر پشت او قرار گیرد و عبارت «پُشتک» را می‌گوید. کم‌کم سعی می‌کنند سرعت این کار را زیاد کنند و تماشاچیان نیز به تشویق آن‌ها می‌پردازند. بازی تا جایی ادامه می‌یابد که یک یا هر دو بازیکن احساس خستگی و بازی را رها کنند. در این بازی برد و باخت معنی ندارد.

۹-۱-۴. قام شی اُگ (قایم‌موشک)^{۱۲}

برای شروع بازی بازیکنان «شاءاله» می‌گویند. به این ترتیب که همه با هم دست‌ها را بالای سر می‌برند و زمانی که می‌گویند «شاء...اله» بلافاصله آن‌ها را پایین می‌آورند. اولین دست که به روی زمین بیاید، نفرات بعد باید دست روی دست او بگذارند. کسی که اولین دست را روی زمین بگذارد «اُسا» می‌شود و نفر آخری باید سر بگیرد. سرگرفتن به این ترتیب است که «اُسا» چهارزانو (چهار کُشه) می‌نشیند و انگشتان خود را قلاب می‌کند و چشمان فرد را در دست می‌گیرد تا جایی را نبیند. سایر بازیکنان هر کدام در گوشه‌ای پنهان می‌شوند. بعد از آن «اُسا» اجازه می‌دهد که او سر

را بلند کند و به او می‌گوید «برو دوستانت را پیدا کن». او به سوی مخفی‌گاه دوستانش می‌رود. آنان هر کدام سعی می‌کنند خود را زودتر به «اُسا» برسانند و بازی را ببرند. اگر فردی موفق نشود خود را به «اُسا» برساند و کسی که سر گرفته بود، او را پیدا کند، بازی را باخته و باید سر بگیرد و بازی به این ترتیب تکرار می‌شود. اگر همه برنده شدند و کسی گرفتار نشد، نفر اول دوباره باید سر بگیرد.

۲-۴. بررسی ابعاد آموزشی و تربیتی بازی‌های بومی و سنتی

بازی‌های بومی و سنتی ابعاد آموزشی و تربیتی زیادی دارند که می‌توانند در رشد و توسعه افراد تأثیر مثبت بگذارند. در ادامه به تعدادی از این ابعاد اشاره شده است:

الف) آموزش مهارت‌های اجتماعی: این بازی‌ها به افراد یاد می‌دهند که چگونه در گروه‌ها تعامل کنند، احترام به قوانین را رعایت کنند و شیوه‌های حل اختلافات را یاد بگیرند و در عین رقابت با یکدیگر، احترام متقابل داشته باشند.

ب) آموزش فیزیکی و تقویت مهارت‌های جسمی: بسیاری از بازی‌ها نیازمند حرکت و فعالیت بدنی هستند، که این موضوع به تقویت مهارت‌های حرکتی، هماهنگی دست و چشم، چابکی و قدرت بدنی و هماهنگی بدن کمک می‌کند.

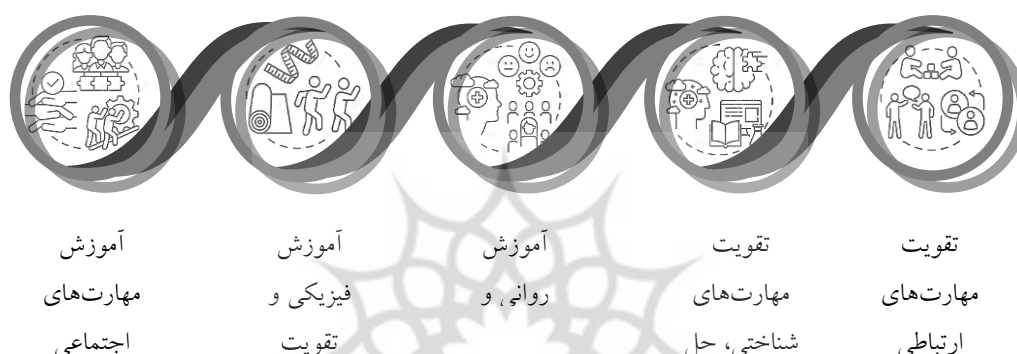
ج) آموزش روانی و عاطفی: این بازی‌ها به افراد کمک می‌کنند تا احساسات خود را مدیریت کنند، اعتماد به نفس پیدا کنند و از طریق تعامل با دیگران به رشد عاطفی و روانی برسند.

د) تقویت مهارت‌های شناختی، حل مسئله و تفکر استراتژیک: در برخی از این بازی‌ها، افراد مجبور به استفاده از استراتژی‌های خاص برای رسیدن به هدف هستند. این نوع تفکر می‌تواند به تقویت توانایی حل مسئله و تفکر انتقادی در آن‌ها کمک کند.

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

همچنین این بازی‌ها باعث تقویت حافظه، تصمیم‌گیری سریع و توانایی برنامه‌ریزی می‌شوند.

ه) **تقویت مهارت‌های ارتباطی:** در این نوع بازی‌ها، ارتباط میان افراد ضروری است. آن‌ها باید با یکدیگر صحبت کنند و برای انجام حرکات هماهنگ و مؤثر، به تبادل نظر بپردازند.

شکل ۱. ابعاد آموزشی و تربیتی بازی‌های بومی و سنتی

Figure 1. Educational and Pedagogical Aspects of Indigenous and Traditional Games

۳-۴. بررسی تأثیرات روان‌شناختی و اجتماعی بازی‌های بومی و سنتی

بازی‌های بومی و سنتی تأثیرات روان‌شناختی و اجتماعی مهمی بر جامعه میزبان و گردشگران دارند. مهم‌ترین اثرات عبارت‌اند از:

الف) رشد اجتماعی: افراد در این بازی‌ها یاد می‌گیرند چگونه با دیگران تعامل داشته باشند، چطور نقش‌های اجتماعی مختلف را تجربه کنند و چگونه در یک محیط گروهی تعامل کنند. این بازی‌ها فرصتی برای آنان فراهم می‌کند تا مهارت‌های اجتماعی و همکاری را در عمل تجربه کنند. آن‌ها یاد می‌گیرند که چگونه در گروه‌ها

کار کنند، نحوه ارتباط مؤثر با دیگران را بیاموزند و احترام به قوانین و قواعد اجتماعی را درک کنند. این بازی‌ها به عنوان فرصت‌هایی برای تقویت روابط اجتماعی و هم‌افزایی در گروه‌ها شناخته می‌شوند. افراد یاد می‌گیرند که برای رسیدن به هدف مشترک باید با یکدیگر همکاری کنند.

ب) اعتماد به نفس: موفقیت یا شکست در بازی‌ها می‌تواند تأثیر زیادی بر افزایش یا کاهش اعتماد به نفس افراد داشته باشد. موفقیت‌ها و شکست‌ها به طور مستقیم مرتبط با تلاش‌های فردی هستند، افراد می‌توانند احساس موفقیت را تجربه کنند که موجب افزایش اعتماد به نفس آن‌ها می‌شود.

ج) مدیریت هیجان: این بازی‌ها به افراد کمک می‌کنند تا هیجان‌های خود را در موقعیت‌های مختلف مدیریت کنند، به‌ویژه هنگامی که در موقعیت‌های رقابتی قرار می‌گیرند، مهارت‌های مقابله با شکست را یاد می‌گیرند.

د) تقویت مهارت‌های روانی: بازی‌هایی که نیاز به دقت و تمرکز دارند، به تقویت توانایی‌های شناختی و تمرکز افراد کمک می‌کنند.

ه) توسعه مهارت‌های اجتماعی: از طریق این نوع بازی‌ها، افراد مهارت‌های اجتماعی نظیر مذاکره، حل تعارض و مدیریت رقابت را تجربه می‌کنند.

و) تقویت روحیه تیمی و کار گروهی: این بازی‌ها به افراد کمک می‌کنند تا روحیه تیمی خود را تقویت و اهمیت کار گروهی را درک کنند. در اکثر این بازی‌ها هر تیم باید به‌طور هماهنگ عمل کند تا به هدف خود برسد، که این خود به‌طور غیرمستقیم به توسعه روحیه همکاری و هم‌بستگی کمک می‌کند.

ز) کاهش اضطراب و افزایش شادی: فعالیت‌های گروهی در فضای باز، حس آرامش و شادی را افزایش و استرس و اضطراب را کاهش می‌دهند.

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

ح) **تقویت مهارت‌های تصمیم‌گیری:** در بسیاری از این بازی‌ها، بازیکنان باید در لحظه تصمیم بگیرند و واکنش نشان دهند که این امر به بهبود تصمیم‌گیری آن‌ها کمک می‌کند.

ط) **پیشگیری از انزوا:** شرکت در بازی‌های بومی می‌تواند به افراد کمک کند تا مهارت‌های بین‌فردی خود را بهبود بخشند و از انزوای اجتماعی جلوگیری کنند.

۴-۴. بررسی تأثیرات بازی‌های بومی و سنتی بر هویت فرهنگی و میراث معنوی

بازی‌های بومی و محلی به‌ویژه در استان‌های تاریخی مانند یزد نقش کلیدی در انتقال فرهنگ و هویت محلی دارند. بازی‌های سنتی به‌عنوان یک جزء از میراث معنوی، نمادی از تاریخ، ارزش‌ها و اعتقادات مردم منطقه هستند. از کارکردهای این بازی‌ها نسبت به هویت فرهنگی و میراث معنوی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف) **حفظ هویت فرهنگی و تقویت حس محلی:** این بازی‌ها به افراد کمک می‌کنند تا با میراث فرهنگی و سنت‌های گذشته خود ارتباط برقرار کنند و حس تعلق به فرهنگ منطقه خود را تقویت کنند.

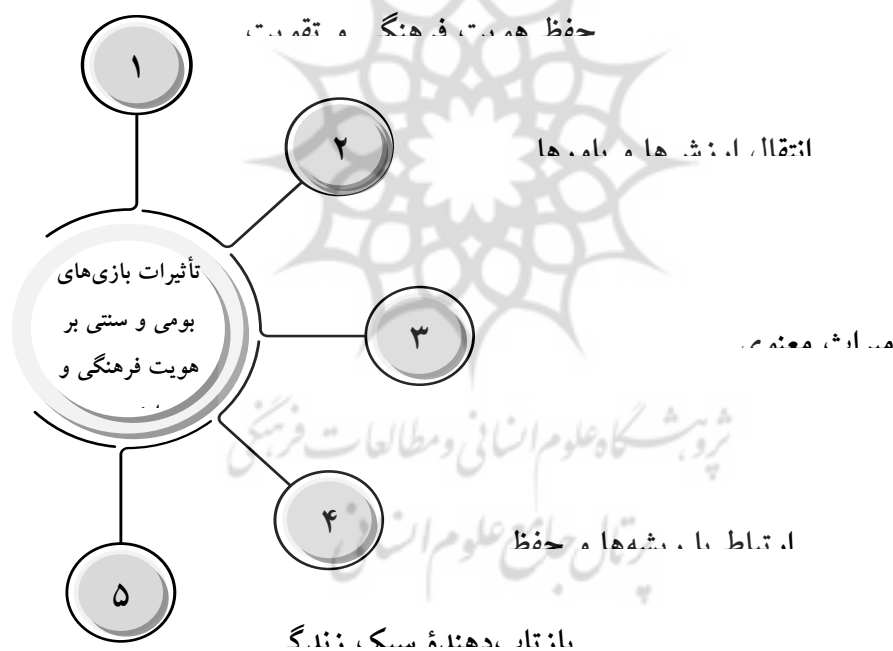
ب) **انتقال ارزش‌ها و باورها:** در فرایند بازی، مفاهیم اجتماعی، اخلاقی و فرهنگی مانند هم‌بستگی، احترام، و نظم به‌طور غیرمستقیم به بازیکنان منتقل می‌شود.

ج) **میراث معنوی:** این نوع بازی‌ها جزو میراث معنوی هر منطقه محسوب می‌شوند و به نسل‌های بعدی انتقال داده می‌شوند. حفظ این بازی‌ها به‌ویژه در دوره‌های فرهنگی و اجتماعی امروزی بسیار مهم است، زیرا آن‌ها نه تنها جنبه‌های اجتماعی و تفریحی دارند، بلکه در انتقال هنجارها و ارزش‌های فرهنگی نیز مؤثرند. به‌ویژه در مواردی که

نسل‌های جدید نسبت به آن‌ها غفلت کرده‌اند، می‌توانند به‌عنوان ابزاری برای بازیابی و حفظ این میراث مورد توجه قرار گیرند.

(د) ارتباط با ریشه‌ها و حفظ ارزش‌های تاریخی: این بازی‌ها حامل داستان‌ها و ارزش‌های فرهنگی خاصی هستند که نسل به نسل منتقل شده‌اند. اجرای آن‌ها در مراسم‌ها و جشن‌ها به کودکان و نوجوانان کمک می‌کند تا با ریشه‌های فرهنگی خود ارتباط برقرار کنند و احساس تعلق بیشتری به جامعه خود داشته باشند.

(ه) بازتاب‌دهنده سبک زندگی: این بازی‌ها شیوه زندگی ساده و جمع‌گرایانه مردم یزد را نشان می‌دهند.

شکل ۲. تأثیرات بازی‌های بومی و سنتی بر هویت فرهنگی و میراث معنوی

Figure 2. The Role of Indigenous and Traditional Games in Shaping Cultural Identity and Preserving Intangible Cultural Heritage

۵-۴. تحلیل تطبیقی بازی‌های بومی و سنتی با سایر فرهنگ‌ها و جغرافیاها

بازی‌های بومی نه تنها در یک منطقه خاص، بلکه در فرهنگ‌های مختلف سراسر جهان ممکن است مفاهیم مشابهی داشته باشند. به طور مثال، بازی «کلاغ پرپر» در برخی نقاط دیگر از ایران یا حتی در سایر کشورها با نام‌های متفاوت و با جزئیات مختلف بازی می‌شود، اما ساختار اصلی آن مشابه است. این تطبیق‌ها نشان می‌دهند که انسان‌ها در نقاط مختلف دنیا از طریق بازی، احساسات و روابط اجتماعی مشابهی را تجربه می‌کنند. بازی‌هایی با مضمون رقابت و همکاری (بازی‌هایی که در آن‌ها بازیکنان باید یک شیء را از دست دیگری بگیرند)، در بسیاری از فرهنگ‌ها وجود دارد. برای مثال، در بسیاری از کشورهای آسیایی و آفریقایی بازی‌هایی مشابه آتوک کُلی وجود دارند که در آن‌ها رقابت بر سر گرفتن یا جابه‌جایی یک شیء به‌طور گروهی و با استفاده از راهبردهای خاص صورت می‌گیرد. این بازی‌ها اغلب در جوامعی اجرا می‌شوند که در آن‌ها همکاری و رقابت سالم در تربیت بسیار مورد توجه است. بازی‌هایی با استفاده از توپ‌های کوچک یا گردو در فرهنگ‌های مختلف رایج است. در برخی مناطق دیگر ایران یا در کشورهای دیگر با اقلیم مشابه (مثلاً کشورهای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا)، بازی‌هایی مشابه با گردوبازی وجود دارند که در آن‌ها از توپ‌های طبیعی یا دست‌ساز برای انجام بازی‌های گروهی و رقابتی استفاده می‌شود. این بازی‌ها در فرهنگ‌های مختلف به‌عنوان روشی برای تقویت همکاری و هماهنگی گروهی مطرح هستند. در مناطقی که منابع بازی پیچیده یا گران‌قیمت در دسترس نیست، بازی‌هایی همچون گردوبازی با استفاده از اشیای ساده و در دسترس، نمونه‌ای از تطبیق فرهنگ‌ها با محدودیت‌های جغرافیایی و اقلیمی است.

۷-۴. سیر تحول بازی‌های بومی و سنتی در گذر زمان

بازی‌های بومی و محلی تحت تأثیر تغییرات اجتماعی، فرهنگی و فناوری قرار می‌گیرند. در برخی از جوامع ممکن است بازی‌های سنتی با فناوری‌های جدید تلفیق شوند و بازی‌های دیجیتال مشابه بازی‌های سنتی برای جذب نسل جوان توسعه یابند. برای مثال، بازی‌هایی مشابه گُو، گُو، گوساله، پنیر می‌توانند به صورت بازی‌های گروهی در بسترهای دیجیتال و شبکه‌های اجتماعی اجرا شوند. بازی‌هایی مانند گردوبازی ممکن است با گذر زمان دستخوش تغییراتی در قوانین یا شیوه‌های انجام شوند. برای مثال، ممکن است ابزارهای جدیدتری برای انجام بازی به جای ابزارهای سنتی مانند گردو استفاده شود (تحول در قوانین و شیوه‌ها). برخی بازی‌های بومی نیز با توجه به تغییرات در نحوه زندگی و نیازهای اجتماعی افراد، ممکن است در قالب‌های جدیدی بازسازی شوند. برای مثال، بازی موش و گربه ممکن است در محیط‌های شهری به صورت شبیه‌سازی‌های دیجیتال یا مسابقات خیابانی برگزار شود (تکامل بازی‌ها). این تلاش‌ها باعث می‌شود که این بازی‌ها همچنان به عنوان بخش مهمی از فرهنگ محلی شناخته شوند و از فراموشی جلوگیری شود.

۵. نتیجه

بازی‌های محلی استان یزد فراوان هستند، ولی به دلیل منبع ناچیز و صنعتی شدن زمانه کم‌تر شناخته شده هستند. برخلاف دیدگاه‌های امروزی که بازی‌های محلی را ویژه کودکان می‌دانند، این بازی‌ها از جمله نموده‌های جمعی و فرهنگی هر اجتماع به حساب می‌آیند، به طوری که در گذشته بازی‌های محلی و بومی در تمام رده‌های سنی برگزار می‌شده است. بسیاری از بازی‌های محلی یزد در معرض فراموشی قرار دارند. تغییرات

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

سبک زندگی، گسترش تکنولوژی، و کم‌رنگ شدن نقش سنت‌ها در جامعه معاصر، چالش‌های عمده‌ای برای حفظ و احیای این میراث فرهنگی ایجاد کرده‌اند. از این رو، ضروری است اقداماتی جدی در راستای شناسایی، مستندسازی و معرفی بازی‌های محلی یزد به عموم مردم و گردشگران صورت گیرد. بازی‌های محلی یزد به‌عنوان بخشی ارزشمند از میراث فرهنگی ناملوس، بازتاب‌دهنده هویت، تاریخ و خلاقیت مردم این سرزمین هستند. احیای بازی‌های محلی یزد نه تنها به حفظ هویت فرهنگی این استان کمک می‌کند، بلکه می‌تواند یزد را به‌عنوان یکی از مقاصد برجسته گردشگری فرهنگی ایران و جهان مطرح کند. این اقدام، علاوه بر افزایش جذابیت گردشگری یزد، نقش مهمی در تقویت تعاملات فرهنگی، ارتقای آگاهی عمومی از سنت‌های بومی و توسعه پایدار گردشگری خواهد داشت.

در این مقاله تلاش شد با معرفی بازی‌های محلی یزد، ظرفیت‌ها و اهمیت این میراث فرهنگی در جذب گردشگران و توسعه گردشگری فرهنگی مورد بررسی قرار گیرد. یافته‌ها نشان می‌دهد که این بازی‌ها می‌توانند به‌عنوان ابزاری مؤثر در بازآفرینی فرهنگ بومی و تقویت تعاملات میان گردشگران و جامعه محلی عمل کنند. از سوی دیگر، بازی‌های محلی یزد ظرفیت به‌عنوان توسعه پایدار گردشگری دارند، چراکه با حفظ هویت فرهنگی منطقه، امکان مشارکت فعال جوامع محلی را فراهم کرده و به ایجاد فرصت‌های اقتصادی کمک می‌کنند. اقدامات متفاوتی می‌توانند بازی‌های محلی یزد را به‌عنوان بخشی از جاذبه‌های گردشگری استان معرفی کنند و علاوه بر حفظ این میراث فرهنگی، به توسعه اقتصادی و فرهنگی منطقه کمک کنند که در ادامه به آن‌ها اشاره شده است:

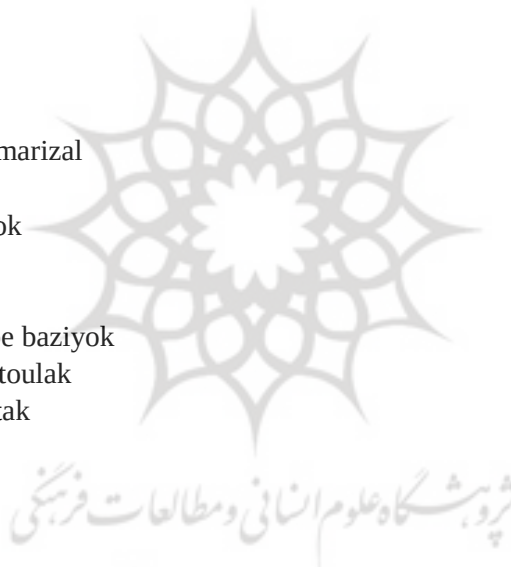
- طراحی رویدادهای فرهنگی مبتنی بر بازی‌های محلی: طراحی و اجرای جشنواره‌ها یا رویدادهای فرهنگی که بر محور بازی‌های محلی یزد برگزار شوند و بتوانند تجربه‌ای منحصربه‌فرد برای گردشگران فراهم کنند.
- طراحی بسته‌های گردشگری ویژه: ارائه تورهای گردشگری که شامل شرکت در بازی‌های محلی، بازدید از جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی مرتبط با این بازی‌ها، و تعامل با جامعه محلی باشند.
- آموزش و آگاهی‌رسانی: برنامه‌های آموزشی برای گردشگران و مردم محلی درخصوص ارزش و اهمیت بازی‌های محلی در حفظ فرهنگ و توسعه صنعت گردشگری.
- ایجاد موزه بازی‌های محلی: تأسیس موزه‌ای برای معرفی تاریخچه، ابزار و روش‌های اجرای بازی‌های محلی یزد، همراه با ارائه تجربه‌های عملی برای بازدیدکنندگان.
- ایجاد مراکز آموزشی بازی‌های محلی: راه‌اندازی کارگاه‌های آموزشی برای آموزش بازی‌های محلی به کودکان، نوجوانان و گردشگران. این مراکز می‌توانند به صورت فصلی یا دائمی فعالیت کنند.
- تولید محتوا و تبلیغات دیجیتال: تولید فیلم‌های مستند، کلیپ‌های تبلیغاتی و محتوای آموزشی در مورد بازی‌های محلی یزد و انتشار آن‌ها در پلتفرم‌های دیجیتال و سایت‌های گردشگری برای جذب مخاطبان بیشتر.
- ایجاد مراکز تفریحی با محوریت بازی‌های محلی: ایجاد فضاهای تفریحی و گردشگری که به بازسازی محیط بازی‌های محلی اختصاص داده شده‌اند، جایی که گردشگران بتوانند این بازی‌ها را تجربه کنند.

- **ترکیب بازی‌های محلی با رویدادهای بین‌المللی:** معرفی بازی‌های محلی یزد در نمایشگاه‌ها و رویدادهای فرهنگی بین‌المللی برای آشنایی گردشگران خارجی با این میراث فرهنگی.
- **احیای بازی‌های محلی در مدارس و جوامع محلی:** تشویق مدارس و جوامع محلی به احیای بازی‌های سنتی از طریق برنامه‌های آموزشی و فرهنگی، که می‌تواند نسل‌های جوان را با این میراث فرهنگی آشنا کند و گردشگران را نیز جذب نماید.
- **فراهم‌سازی زیرساخت‌های گردشگری مرتبط با بازی‌های محلی:** ایجاد امکاناتی مانند مکان‌های استاندارد برای برگزاری بازی‌ها، اقامتگاه‌های بومی و امکانات پذیرایی در نزدیکی مناطق مرتبط با این رویدادها.
- **برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مشترک با بخش خصوصی:** تشویق سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌هایی مانند جشنواره‌ها، مراکز تفریحی و کمپین‌های تبلیغاتی مرتبط با بازی‌های محلی. همچنین جهت گسترش پژوهش‌ها در زمینه بازی‌های محلی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های آن برای جذب گردشگران، انجام پژوهش‌های زیر پیشنهاد می‌شود:
- **مطالعه تأثیر بازی‌های محلی بر رضایت گردشگران و تمایل به بازگشت به مقصد**
- **ارزیابی اثرات اجتماعی و اقتصادی بازی‌های محلی**
- **شناسایی و مستندسازی بازی‌های محلی و ارزیابی ظرفیت‌های بازی‌های محلی برای تبدیل شدن به جاذبه‌های گردشگری**
- **بررسی تأثیر بازی‌های محلی بر گردشگری پایدار**

- بررسی و تحلیل میزان علاقه و استقبال گردشگران از بازی‌های محلی و ارائه راهکارهایی برای معرفی بهتر این بازی‌ها
- بررسی نقش رسانه‌های اجتماعی، وبسایت‌ها و کمپین‌های تبلیغاتی در افزایش آگاهی و جذب گردشگران به رویدادهای مرتبط با بازی‌های محلی
- بررسی تأثیر بازی‌های محلی بر تعامل گردشگران با جامعه میزبان و ایجاد درک متقابل فرهنگی

پی‌نوشت‌ها

1. Ma & Lyu
2. Arabnarmi
3. Supriyanto
4. Andari & Ismarizal
5. Beigi
6. gerdu bazi yok
7. atoko kali
8. kelagh par
9. mus_o_gorbe bazi yok
10. atalak tute toulak
11. xestak Postak
12. qaamsiog

منابع

- اخوان، ا.، رشیدوش، و.، و همایون سپهر، م. (۱۴۰۲). مطالعه مردم‌شناختی بازی‌های بومی (مورد مطالعه: فضای گردشگری فرهنگی؛ موزه مردم‌شناسی شهرستان ارومیه). پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران، ۱۳ (۲۴)، ۹۹-۱۲۱.

بازگشت به ریشه‌ها: نقش بازی‌های محلی در... _____ فائزه اسدیان اردکانی

جلالی، ص.، مجبی، ف.، و جعفری، س. (۱۴۰۰). بررسی عوامل ورزش‌های بومی محلی در توسعه گردشگری ورزشی (مطالعه موردی: استان یزد). *رهیافتی در مدیریت بازرگانی*، ۲(۴)، ۱۴۹-۱۶۱.

رمضانخانی، ص. (۱۳۹۶). *فرهنگ عامه مردم شهر یزد*. تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

سفیدگر، آ.، خدادادی، م. ر.، و عبدوی، ف. (۱۴۰۲). تأثیر بازی‌های بومی و محلی در کیفیت اوقات فراغت و نیک‌زیستی فردی دانش‌آموزان (مطالعه موردی: دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی شهرستان سلماس). *گردشگری و اوقات فراغت*، ۸(۱۶)، ۱۷۵-۲۰۰.

شریعتی، ع. ا. (۱۳۸۰). *بازی‌های سنتی کودکان و نوجوانان در استان یزد*. یزد: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، واحد تحقیقات مرکز یزد.

شریعتی، ع. ا. (۱۳۹۲). *شهر من یزد*. یزد: لاله کویر.

صبری، ح.، کمایستانی، ز.، شیرین چشمه، ب. (۱۴۰۲). بررسی پتانسیل‌های توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد بازی بومی و براساس مدل SWOT در شهرستان اسفراین. *ششمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، گردشگری و تکنولوژی*، پنانگ، مالزی.

طباطبایی اردکانی، م. (۱۳۸۱). *فرهنگ عامه اردکان*. تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (شورای فرهنگ عمومی استان یزد).

غفوری، ف.، بابایی سلطانی، ح.، و شهلائی باقری، ج. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر بازی‌های بومی و محلی بر افزایش تولید ناخالص داخلی و ایجاد اشتغال. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۳(۶۵)، ۶۱-۷۶.

گل‌زاده، م.، و میرآبادی، م. (۱۳۹۸). *تحلیلی بر وضعیت گردشگری ورزشی و عوامل مؤثر بر توسعه آن با تأکید بر بازی‌های بومی و محلی (نمونه موردی: شهرستان تبریز)*. *جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۳(۶۷)، ۲۸۷-۳۰۷.

موسوی، ر.، امیدی نجف‌آبادی، م.، میردامادی، م.، و فرج‌الله حسینی، ج. (۱۴۰۰). الگوی توسعه گردشگری ورزشی پایدار با رویکرد ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی و محلی. مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۶(۵۵)، ۲۶۱-۲۹۱.

References

- Akhavan, A., Rashidvash, V., & Homayoun Sepehr, M. (2023). Anthropological study of native games (case of study: cultural tourism space; Anthropological Museum of Urmia city). *Iranian Journal of Anthropological Research*, 13(1), 99-121.
- Andari, R., & Ismarizal, B. (2023). Conservation of traditional games as wisdom value local and educational tourism attraction. *E-Journal of Tourism*, 10(1), 99-109.
- Anwar, K., Pujiati, A., & Prajanti, S. D. W. (2024). Traditional sports, indigenous heritage, and tourism branding: Pè-sapèan Bangkalan in Madura, Indonesia. *Jurnal Ilmiah Mandala Education*, 10(2), 491-496.
- Arabnarmi, B., Khalilian, F., Kheybari, S., & Ishizaka, A. (2024). Sports complex location selection for traditional games. *Operations Management Research*, 17(1), 340-362.
- Beigi, H. (2021). Investigating the role of indigenous-local sport offerings in Guilan tourism development based on A'WOT integrated model. *Sport Management and Development*, 10(2), 1-20.
- Brankov, J., Milanović Pešić, A., & Bjeljic, Ž. (2024). Traditional sports and games and community involvement-preservation, transmission of knowledge, and tourist promotion. In *EUROGEO 2024 Conference "Compromised Geography: Spreading A New World"* (pp. 48-49). Porto: Faculty of Arts and Humanities of University of Porto, Geography Department.
- Ghafori, F., Babaei soltanholy, H., & Shahlaee, J. (2021). Investigating the impact of Native and local games on the increase in GDP and job creation. *Sport Management Studies*, 13(65), 63-78.
- Golzadeh, M., & Mirabadi, M. (2019). An analysis of the sport tourism status and its effective factors on its development with emphasis on indigenous and local games (case study: Tabriz). *Journal of Geography and Planning*, 23(67), 287-307.

- Guntoro, T. S., Putra, M. F. P., Nurhidayah, D., Sutoro, S., Sinaga, E., Sianga, F. S. G., & Nanda, F. A. (2024). The design of contextual domain tourism sports through traditional sports in Jayapura, Indonesia. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, 52, 164-170.
- Harmaningsih, D., Yuniarti, S., Wijayanti, W., & Komsiah, S. (2024). Memperkenalkan budaya indonesia melalui permainan tradisional. *IKRA-ITH ABDIMAS*, 8(1), 206-214.
- Jalali, S., Mohebi, F., & Jafari, S. (2022). Investigating the factors of local indigenous sports in the development of sports tourism (Case study: Yazd province). *Journal of Advertising and Sales Management*, 2(4), 149-161.
- Kamaruddin, I., Tannady, H., & Aina, M. (2023). The efforts to improve children's motoric ability by utilizing the role of traditional games. *Journal on Education*, 5(3), 9736-9740.
- Ma, Y., & Lyu, C. (2024). Analysis of folklore sports tourism resources development and protection strategies under the management of rural revitalization strategy in the background of big data. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences*, 9(1),
- Mehriniso, M., Rushana, Q., & Go'zal, H. (2024). Traditional games and game tools. *Analysis of Modern Science and Innovation*, 1(3), 35-39.
- Mousavi, R., Omid Najaf Abadi, M., Mirdamadi, M., & Farajollah Hosseini, S. J. (2021). A model of sustainable sport tourism development with rural sports and local-native games approach. *Tourism Management Studies*, 16(55), 257-291.
- Muñoz-Arroyave, V., Lavega-Burgués, P., Costes, A., Damian, S., & Serna, J. (2020). Traditional games: A pedagogical tool to foster affectivity in physical education. *Retos*, 38(38), 166-172.
- Nasrulloh, A., Hermawan, H. A., & Ihsan, F. (2024). Health benefits of traditional games: a systematic review. *Retos: Nuevas Tendencias en Educación física, Deporte y Recreación*, 59, 843-856.
- Nofrizal, D., Sari, L. P., Purba, P. H., Utaminingsih, E. S., Nata, A. D., Winata, D. C., & Lisman, N. J. (2024). The role of traditional sports in maintaining and preserving regional culture facing the era of society 5.0. *Retos: Nuevas Tendencias en Educación física, Deporte y Recreación*, 60, 352-361.

- Nugraha, B., & Rachmawanti, R. (2024). Strategies to increase visitors by developing aspects of attractions in Alam Santosa. *Jurnal Indonesia Sosial Teknologi*, 5(10).
- Ramazankhani, P. (2017). *Popular culture of the people of Yazd*. Research Institute of Culture, Art and Communications.
- Sabri, H., Kamayistani, Z., & Shirin Cheshmeh, B. (2023). Investigating the potential of sports tourism development with a local game approach and based on the SWOT model in Esfarayen County. *The 6th International Conference on Management, Tourism and Technology*, Penang, Malaysia.
- Sefidgar, A., Khodadi, M. R., & Abdavi, F. (2023). The effect of indigenous-local games on the quality of leisure time and individual well-being of students (Case study: female students of elementary school in Selmas city). *Tourism and Leisure Time*, 8(16), 175-200.
- Shariati, A. A. (2001). *Traditional games of children and adolescents in Yazd province*. Islamic Republic of Iran Broadcasting, Yazd Center Research Unit.
- Shariati, A. A. (2013). *My city Yazd*. Laleh Kavir Publications.
- Supriyanto, B., Djati, S. P., & Nurbaeti, M. R. (2024). Analysis of actor, needs, constraints, and action plans for the development of traditional game cultural tourism attraction in the tourism villages of Durensari, Trenggalek and Kampung Dolanan Borobudur, Magelang. *International Journal of Research and Review*, 11(2).
- Tabatabaei Ardakani, M. (2002). *Popular culture of Ardakan*. Printing and Publishing Organization of the Ministry of Culture and Islamic Guidance (Yazd Province Public Culture Council).